



Sveriges lantbruksuniversitet
Swedish University of Agricultural Sciences

Socialt kapital - en skörd från den urbana odlingen

Social capital - a product from urban gardening

Kajsa Ignell

Fakulteten för Landskapsplanering, trädgårds- och jordbruksvetenskap
Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning, Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU)
Alnarp
Landskapsarkitektprogrammet
2013-05-17

Socialt kapital - en skörd från den urbana odlingen

Social capital - a product from urban gardening

Kajsa Ignell

Handledare: Tim Delshammar, Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning, SLU Alnarp

Examinator: Marie Larsson, Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning, SLU Alnarp

Omfattning: 15 hp

Nivå och fördjupning: G2E

Kurstitel: Kandidatexamensarbete i landskapsarkitektur

Kurskod: EX0649

Program/utbildning: Landskapsarkitektprogrammet

Utgivningsort: Alnarp

Utgivningsår: 2013

Elektronisk publicering: <http://stud.epsilon.slu.se>

Serienamn: Självständigt arbete vid LTJ-fakulteten, SLU

Nyckelord: social kapital, överbyggande socialt kapital, community garden, urban odling, kolonilott, sociala nätverk, integration, diversitet

Sveriges lantbruksuniversitet

Swedish University of Agricultural Sciences

Fakulteten för Landskapsplanering, trädgårds- och jordbruksvetenskap

Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning, Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU), Alnarp

Sammandrag

Hur kan urban odling skapa nya sociala nätverk mellan människor och få dem att mötas i staden? Litteraturstudien har till syfte att undersöka vilka studier som gjorts kring urban odling och socialt kapital, med fokus på överbryggande socialt kapital. Begrepp som community garden, community, kolonilott samt socialt kapital förklaras inledningsvis för att skapa ett ramverk till litteraturstudien. Socialt kapital kan förklaras som nätverk och sociala kopplingar mellan människor, och överbryggande socialt kapital är då sådana nätverk mellan människor från olika grupper i samhället. En historisk återblick ges kring hur socialt kapital, med fokus på överbryggande socialt kapital, har skapats både i Sverige genom kolonirörelsen och i USA genom olika stadsodlingsprogram från slutet av 1800-talet och fram till idag. Därefter refereras ett antal studier som undersökt kopplingar mellan socialt kapital och kollektiv odling, samt ett antal studier som beskriver kollektiv och urban odling kopplat till nätverk och möten, utan att använda begreppet socialt kapital. En diskussion kring resultatet i litteraturstudien ges slutligen. Sammanfattningsvis visar litteraturstudien att överbryggande socialt kapital i flera fall har skapats genom urban odling.

Nyckelord: social kapital, överbryggande socialt kapital, community garden, urban odling, kolonilott, sociala nätverk, integration, diversitet

Abstract

How can urban gardening create new social networks between people and bring them together in the community? The purpose of this literature study is to examine which studies there is to be found about urban gardening and social capital, with focus on bridging social capital. Community garden, community, allotment plot and social capital are concepts which will be explained and create a framework for this literature study. Social capital can be explained as networks and social connections between people, and bridging social capital is then the connections between people from different groups in the community. A historic recap is given to show how social capital, with focus on bridging social capital, have been generated both in Sweden through the allotment movement and in USA through the different garden programs from the end of the 19th century until today. Afterwards a number of studies are commented, both those which have examined the connections between community gardening and social capital, and those which have studied community gardens and collective gardening and their networks, without using the concept of social capital. Finally, a discussion about the result of this literature study will be given. In conclusion this literature study shows that bridging social capital in many cases have been generated through urban gardening.

Key words: social capital, bridging social capital, community garden, urban gardening, allotment plot, social networks, integration, diversity

Förord

Ett intresse kring hur landskapsarkitektur och planering kan kopplas till sociala frågor har varit något som väckt stort engagemang hos mig. Det som ledde mig in på det här arbetet var en undran om vad som kan föra samman människor från olika bakgrunder för att mötas och skapa sociala kontakter i den urbana miljön.

Odling har alltid funnits med mig, från barnsben, där jag nästan växte upp på en odlingslott utanför Orminge, till idag då jag vattnar mina tomatplantor på fönsterkarmen. Det har därför varit väldigt roligt och intressant att få fördjupa sig i dessa två ämnen och samtidigt få verktyg och kunskaper vilka jag kommer ha nytta av i mitt framtida yrkesliv.

Ett stort tack till min handledare Tim Delshammar som kommit med värdefulla tips och synpunkter samt intressanta diskussioner som fört arbetet framåt.

Tack till Sanna Ignell och Emma Hagman som varit ett stöd i mitt arbete. Tack även till Tina och Bengt Arne Ignell för hjälp med korrekturläsning, men framför allt ett tack för mina barndomsdagar på odlingslotten i Orminge. Det kan ha varit de som ledde till det här arbetet.

”...when you get people in the garden and they’re staying in the garden and coming back, you start forming those relationships and those connections and it really starts building a Community and a support network for you. So that when something does happen, you’re not there by yourself dealing with it. You have somebody, if nothing else, they’ll come and stand there and hold your hand.”

- deltagare från en community Garden i Denver (Teig et al., 2009)

Innehållsförteckning

Bakgrund	7
Mål och Syfte	8
Frågeställningar	8
Material och Metod	8
Avgränsningar	8
Begreppsförklaringar	9
Kolonilotter och odlingslotter	9
Community gardens	9
Community - ett eget begrepp	9
Socialt kapital	10
Kapital som begrepp	10
Socialt kapital	10
Bonding och bridging - Sammanbinda och överbrygga	11
”The strength of weak ties”	11
Mötesplatser - en förutsättning för diversitet	12
Att mäta socialt kapital	12
Överbryggande socialt kapital genom urban odling - en historik	13
Urban odling i USA - historiska bevis för överbryggande socialt kapital	13
Urban odling för möten och lokalt engagemang	15
Koloniodlingens framväxt i Sverige - en källa till överbryggande socialt kapital	16
Överbryggande socialt kapital i dagens urbana odling	17
Nottingham, Storbritannien: En jämförelse mellan två Community gardens	17
Port Melbourne, Australien: En ‘Dig In’ Community garden och socialt kapital	18
USA: Community garden - källan och frukten av socialt kapital	18
Flint, USA: Uppfattningen av socialt kapital hos odlare och icke-odlare	19
Studier kring urban odling kopplat till sociala nätverk	19
New York, USA: Fördelar med community gardens - sociala aspekter	20
Melbourne, Australia: Integration och Community gardens	20
Denver, USA: Hur sociala processer ska skapas kring urban odling	21
Malmö, Sverige: Barn i stan samlar grannskapet	21
Diskussion	22
Diskussion kring bevis för överbryggande socialt kapital	22
Diskussion kring källor	23
Avslutande reflektioner kring mitt arbete	24
Referenser	25
Tryckta källor:	25
Internetkällor	26

Bakgrund

Att odla i staden är en företeelse som funnits sedan en lång tid tillbaka och som existerat för olika syften. På 1890-talet i Detroit fick arbetslösa tillgång till friland i staden för att odla sin mat på (Lawson, 2005, sid. 24). I Sverige anlades de första planlagda koloniområdena i Malmö och Landskrona år 1895, och 1905 hade redan flera andra svenska städer börjat anlägga liknande områden (Bergquist, 1996, sid. 36). Anna Lindhagen beskriver i sin bok *Koloniträdgårdar och planterade gårdar* hur kolonirörelsen i början av 1900-talet fanns i flera länder i Europa som exempelvis Tyskland, Frankrike, England, Danmark och Norge. (Lindhagen, 1916, sid. 8)

Matproduktion och att odla grönsaker har inte varit det enda syftet med urbana odlingsprojekt som community gardens, skolträdgårdar och vacant-lot rörelsen i USA. Genom historien kan man i USA se tre tydliga teman kring stadsodling som historiskt sett återkommit. Ett viktigt tema är att man velat återinföra "naturen" och det gröna till staden. Genom odlingsområden i staden kopplades invånarna till det gröna och den odlade jorden, och även om inte alla kunde få en egen odlingslott blev det en del av den rekreativa miljön i staden. Ett andra tema är kopplingen mellan urban odling och utbildning, och genom historien finns många exempel på skolträdgårdar där odling bidrog till viktig kunskap - inte bara praktisk kunskap kring odling. Att se frukten av sitt arbete, lära sig samarbeta och förstå hur viktigt det är med engagemang och tålamod var några av de största lärdomarna odlingen gav till de som deltog i stadsodlingen. Det tredje temat rör sociala värden, och hur odlingsområden i staden för samman människor ifrån olika grupper i ett enat intresse. (Lawson, 2005, sid 4-8).

I Sverige började den urbana odlingen med kolonirörelsen och syftet kring odlingen var att alla skulle ha möjlighet till en bit natur, en del av den utopi som koloniområdet utgjorde (Bergquist, 1996). Som Bergquist skriver: "Det samhälle koloniföreningens initiativtagare ville skapa, var ett medborgarsamhälle där människor inte kämpade mot varandra, utan samarbetade i syfte att förbättra omständigheterna för alla". (Bergquist, 1996, sid. 18)

Idag ses en tydlig trend kring ett ökat intresse för stadsodling i olika former (Delshammar, 2011). Vidare finns tankar om hur stadsodlingen kan bidra till hållbar utveckling: "I ett pressmeddelande den 28:e september 2010 lyfte FN-organisationen Food and Agriculture Organizations of the United Nations (FAO) fram den urbana odlingen som en viktig strategi för att skapa hållbara städer" (Delshammar, 2011).

Kopplat till framtiden, som kommer innebära en ökad diversitet med människor från olika bakgrunder i våra städer (Putnam, 2007), är det av vikt att platser finns där dessa människor kan mötas. Socialt kapital är ett begrepp som används för att beskriva bland annat sociala nätverk mellan människor. När olika grupper av människor möts och skapar kopplingar till varandra genereras så kallat överbyggande socialt kapital (Putnam, 2000, sid. 22). Den här studien har för avsikt att ta reda på om den urbana odlingen kan bidra till ett ökat socialt kapital, framförallt överbyggande socialt kapital. Uppsatsens centrala begrepp, till exempel Community gardens och socialt kapital, förklaras på sidan 7-10.

Mål och Syfte

Målet med arbetet är att utifrån en litteraturstudie kring stadsodling, kolonilotter och community gardens undersöka om dessa företeelser kan bidra till ökat socialt kapital, med fokus på överbyggande socialt kapital. Målet är även att ge en bakgrund till begrepp som socialt kapital, community gardens samt en historisk återblick kring på vilket sätt människor tidigare har mötts kring odling i staden. Syftet med detta arbete är att på så sätt visa om urban odling är ett sätt att främja och skapa möten för människor från olika grupper, för vidare kunna skapa en ökad, fungerande diversitet och social hållbarhet i städerna.

Frågeställningar

Mina frågeställningar är: Kan urban odling, som till exempel community gardens, bidra till ett ökat socialt kapital, med fokus på överbyggande socialt kapital? Vad finns skrivet kring detta, både historiskt samt kopplat till dagens forskning?

Material och Metod

Metoden är en litteraturstudie kring stadsodling och kolonilotter, med avseende på hur människor möts kring odling samt om stadsodling kan bidra till ett mer hållbart samhälle. Merparten av litteraturstudien handlar om urbana odlingsprojekt kopplat till möten och överbyggande socialt kapital, där både litteratur som ger en historisk återblick kring odling och vetenskapliga artiklar kopplade till urban odling har studerats. En historisk återblick till stadsodlingen och kolonilotter gös, där egna slutsatser kring överbyggande socialt kapital dras.

Litteraturen har framför allt hämtats genom sökningar i databaser där sökord har varit: community gardens, allotment plot, social capital, urban gardening, bridging social capital, social networks, kolonilotter, urban odling, social hållbarhet.

Avgränsningar

Fokus ligger på överbyggande socialt kapital, då det är arbetets frågeställning, men som Putnam skriver är det svårt att mäta antingen sammanbindande eller överbyggande socialt kapital (Putnam, 2000) varför även sammanbindande socialt kapital kommer att studeras. Länkande socialt kapital finns nämnt i vissa studier (Firht et al., 2011; Alaimo et al., 2010) och kommer även att diskuteras i jämförelse med överbyggande socialt kapital (se sid. 9) I vissa fall fanns även bara bevis att socialt kapital har skapats, men inte i vilken form, och där kommer endast begreppet socialt kapital att användas. Eftersom begreppet socialt kapital är definierat av många olika forskare kommer min avgränsning röra de definitioner kring socialt kapital, och överbyggande socialt kapital, som Putnam och Lin beskriver.

Historisk sett kommer avgränsningen röra den urbana odling som skett från slutet av 1800-talet och framåt. Det finns urban odling längre tillbaks i tiden, men från slutet av 1800-talet och framåt finns intressanta företeelser kring stadsodling och sociala frågor för att förbättra staden, vilket är motivet till den historiska avgränsningen.

Mitt fokus i arbetet har även varit att titta på olika former av kollektiv odling eller kollektiv verksamhet kring odling som ligger i staden eller i stadsnära områden; antingen där deltagarna själva odlar en bit land men samlats kring gemensamma möten eller där alla i området, eller communityn, odlar tillsammans. Arbetet berör inte skillnader mellan olika urbana områden eller andra fysiska former på odlingsområden, som till exempel storlek eller antal deltagare, utan fokuserar endast på studier som visar att det odlas i ett urbant område och att det där skett möten mellan olika människor. I arbetet nämns flera olika former av urban odling, men då det krävs en betydligt större studie för att jämföra olika fysiska former kopplat till mängden socialt kapital, går det inte att dra några sådana slutsatser från det här arbetet även om intressanta vinklar belysts.

Begreppsförklaringar

Kolonilotter och odlingslotter

I Sverige har historiskt sett begreppen koloniträdgård och odlingslott varit vanligast. Koloniträdgård är en "Jordlott (200-500 m²) som upplåts för odlingsverksamhet och där en liten stuga får uppföras" medan odlingslott är en "Jordlott (200-300 m²) som upplåts för odlingsverksamhet och där mindre byggnad typ regnskydd eller pergola får uppföras". Ett koloniområde är ett begrepp som används för att beskriva ett område för flera koloniträdgårdar och odlingslotter (Göransson, 1983, sid. 2). Delshammar (2011) beskriver koloniområden som "allt från odlingsmark till sommarstugeområde". I det här arbetet studeras främst koloniområden som växte fram i början av 1900-talet, där odling skedde på privata odlingslotter men hela kolonin förvaltas kollektivt.

Community gardens

Community garden är ett väl använt begrepp när det talas om urban odling internationellt, men betydelsen är ibland svårdefinierbar. Historiskt sett började man använda begreppet community gardens runt första världskriget. Ofta förknippas community gardens med en bostadsgård eller ett område där var och en har en egen bit land men själva community garden som helhet styrs gemensamt med gemensamma funktioner och faciliteter (Lawson, 2005, sid. 3). Ett annat begrepp för odling i staden som Lawson använder är *urban gardens* där alla möjliga former av odling ryms som exempelvis; jobb-tränings trädgårdar, barnträdgårdar, terapiträdgårdar samt bostadsgårdar med odling (Lawson, 2005, sid. 3).

För vem de skapas och på vilket sätt community gardens styrs är inte heller alltid tydligt; om de är styrda av en grupp i samhället, för en grupp i samhället eller att de bara befinner sig i ett urbant samhälle (Firth et al., 2011). Lawson menar att ofta förknippas community gardens med en gräsrotsrörelse och volontärt engagemang men att det bygger på ett bredare nätverk till organisationer och instanser utanför communityn. Även om syftet med trädgårdarna också är detsamma kan de se ut på olika sätt och befinna sig på mark som tillhör allmänheten, en institution eller är privat ägd. Vissa trädgårdar fokuserar på att odla grönsaker medan andra odlar prydnadsväxter (Lawson, 2005, sid. 3). Pudup diskuterar även begreppets innebörd och skriver "It connotes an idealized space of coming together among people and between people and nature" (Pudup, 2008, sid. 1231).

Min litteraturstudie fokuserar på hur odling kan få folk att samlas, människor som inte annars skulle ha mött varandra. Vikt vid vilken typ av odling, storlek på odling eller hur den styrs har inte varit mitt huvudfokus. Alla exempel har dock hämtats från studier kring gemensam odling i någon form, antingen helt gemensam eller där deltagarna har egna lotter men möts genom organisering eller olika aktiviteter i odlingsområdet. Vilken typ av odling som det handlar om nämns vid varje fall om det är känt. Jag kommer därför att använda begreppet community garden med den definitionen som nämns i början av varje fall. När inte någon definition nämnts används begreppet för att innefatta all form av gemensam urban odling. I text används även ordet trädgård eller odlingsområde synonymt för att underlätta vid läsningen.

Community - ett eget begrepp

I min litteraturstudie har jag inte hittat något bra ord som kan översätta begreppet community som koppling till community gardens. Även i litteraturen diskuteras begreppets otydlighet då det kan betyda många olika saker, framför allt när det kommer till community gardens. Pudup menar exempelvis att en community inte behöver vara ett grannskap, utan det kan vara en grupp som delar gemensamma intressen eller som är kopplade till varandra på grund av yttre omständigheter, som exempelvis skolan. (Pudup, 2008). Kopplat till community gardens skriver Firth et al. att: "The same space may thus be used variously by different people and in some community gardens neighbourhood proximity is not a requirement" (Firth et al., 2011, sid. 557). Vidare menar Kingsley & Townsend att community bör definieras efter vilka sociala kopplingar som finns och inte vara platsspecifikt (Kingsley & Townsend,

2006). Alltså är det svårt att hitta ett svenskt ord för samma koncept, då dess betydelse kan variera så mycket. Därför kommer ordet *community* användas när det refereras till det begreppet i litteraturen.

Socialt kapital

Kapital som begrepp

Begreppet kapital kan beskrivas som "investment of resources with expected returns in the marketplace" (Lin, 2001, sid. 3). Enligt Lin kommer den klassiska teorin av kapital från Marx där kapital innebär vinsten av en vara eller tjänst, vilken tillfaller kapitalisten och produceras av arbetaren. Den här teorin bygger på att det finns ett klassamhälle där arbetare producerar och kapitalister tilldelas ett ökat kapital vilket kan vara både kapital i form av pengar men även ökade investeringar och kontroll över produktioner. Moderna begrepp kring kapital, neokapitala teorier, har diskuterats de senaste decennierna där ett klassamhälle inte alls är nödvändigt för ett ökat kapital och en ökad produktion i samhället. Två av dessa neokapitala teorier är humankapital och socialt kapital. (Lin, 2001, sid. 8)

Humankapitalteorin innebär att arbetaren själv bidrar med ett eget kapital (humankapital) som finns inom individen. Då arbetaren själv kan påverka sitt humankapital, genom exempelvis utbildning inom snickeri, kan hen vidare även utföra en bättre produktion, exempelvis möbler, och ta mer betalt för sitt arbete. Det ökade ekonomiska kapitalet arbetaren får kan sedan investeras. På så sätt har arbetaren blivit en potentiell kapitalist och klassgränserna har suddats ut. Som Lin skriver: "The vision of the social structure is altered. Everyone can invest and acquire capital" (Lin, 2001, sid. 10). Arbete ses alltså inte längre som en kostnad, utan snarare en investering, och begreppet kapital har blivit betydligt bredare.

Socialt kapital

Om humankapitalet finns inom individen, exempelvis en lärares kunskap, så skulle man kunna säga att det sociala kapitalet är kontakterna och kopplingarna som finns i det sociala nätverket vilket individen tillhör, exempelvis lärarens kollegor och elever (Putnam, 2000). Lin beskriver socialt kapital som investeringar i sociala relationer som förväntas ge ökad vinst på en marknad (Lin, 2001 sid. 19).

Marknaden kan vara exempelvis den politiska marknaden, arbetsmarknaden eller ett samhälle i helhet. Kapitalet som genereras genom de interaktioner som sker mellan människor beskrivs inte i form av pengar utan istället andra värden. Lin beskriver att kapital i den här kontexten som: "capital is seen as a social asset by virtue of actors' connections and access to resources in the network or group of which they are members" (Lin, 2001, sid 19). Alltså är socialt kapital de kopplingar och nätverk som finns mellan människor och som värde är det en social tillgång för gruppens medlemmar. Lin menar att det ökade sociala kapitalet kan bidra till ett ökat informationsflöde mellan individer, möjlighet att påverka beslutsfattare, möjlighet att påverka individens eget sociala kapital samt inte minst stärkta identiteter och grupper (Lin 2001, sid 20).

Det finns två perspektiv på vem som första hand gynnas av socialt kapital; individen eller gruppen. Det ena är att individen framför allt får del av vinsten som socialt kapital genererar, genom bättre livsförutsättningar, och att det i sin tur sedan gynnar gruppen (Lin, 2001). Det andra är att det är gruppen som i första hand får ta del av vinsten av socialt kapital, vilket i sin tur påverkar gruppmedlemmarnas livsförutsättningar (Putnam, 2000). Oavsett vilket perspektiv som används är en gemensam uppfattning att sociala nätverk är värdefulla, både för individen och för gruppen. Ett ökat socialt kapital kan även sprida sig till samhället i stort, vilket gör det till dels en egen nytta för individen och dels en gemensam nytta för samhället. Ett samhälle med väl integrerade individer och stort socialt kapital är till nytta både för en individ som är väl integrerad med sin omgivning som för en individ som inte är det. Putnam nämner exempelvis hur en husägare i ett bostadsområde drar nytta av grannsamverkan mot brott, även om denne individ inte själv är del av det samverkande nätverket (Putnam, 2000, sid. 19-20).

Gemensamt för allt socialt kapital är att det innebär någon sorts norm av reciprocitet, vilket kan beskrivas som en gåvoekonomi där "utbytet av varor och tjänster styrs av moraliska regler för givande och återgåldande" (www.ne.se/lang/ekonomisk-antropologi, 2013-05-17). Balanserad reciprocitet, vilket utgör en viktig norm för ett stärkt socialt kapital, innebär: om jag gör något för dig förväntar jag

mig att du gör det samma för mig. Än mer betydelse för ett ökat socialt kapital har normen om generaliserad reciprocitet eller det altruistiska givandet; Jag gör det här för dig utan att förvänta mig någonting tillbaka. Ett samhälle som bygger på normen av generaliserad reciprocitet är ett mer effektivt eftersom det sociala kapitalet som då skapas kan investeras vidare direkt (Putnam, 2000). Som Putnam skriver "If we don't have to balance every exchange instantly, we can get a lot more accomplished" (Putnam, 2000, sid. 20).

Men det är inte alltid så att socialt kapital innebär något positivt för hela samhället. Det sociala kapitalet är till stor nytta för de individer som är inuti ett nätverk, och som tidigare nämnts kan detta kapital även spilla över på omgivningen (som i exemplet med grannsamverkan mot brott). Men socialt kapital som skapas i ett nätverk kan även stärka gruppen och stänga ute samhället och individer. Kriminella gäng kan vara ett exempel på hur stärkt socialt kapital inom gruppen kan vara negativt för samhället som helhet. Om de positiva effekterna av socialt kapital kan vara stöd, tillit, samarbete och effektivitet kan de negativa effekterna vara sektarism, etnocentrism och korruption (Putnam, 2000, sid. 21-22). På så sätt kan socialt kapital fungera på olika sätt och för olika syften. Som Firth et al. skriver "socialt kapital kan användas som en resurs för det allmännas bästa, eller till fördel för en intressegrupp, eller för en individ" (Edwards & Foley 1997 i Firth et al. 2011 sid. 558).

Bonding och bridging - Sammanbinda och överbrygga

Socialt kapital beskrivs på olika sätt, där de två viktigaste är *bonding* och *bridging* - sammanbindande och överbryggande socialt kapital (Putnam, 2000, sid. 22). *Bonding*, sammanbindande socialt kapital, innebär ett socialt kapital som är inåtvänt och stärker en grupp. Individer i sådan grupp är ofta av samma socioekonomiska bakgrund och har starka kopplingar till varandra, som exempelvis familjemedlemmar eller nära vänner. *Bridging*, eller överbryggande socialt kapital, innebär ett socialt kapital som är utåtvänt och sammankopplar människor över olika sociala klyftor. Individer i en sådan grupp är människor med svaga kopplingar till varandra, som exempelvis grannar i ett bostadsområde (Firth et al., 2011; Putnam, 2000). Men som Putnam vidare menar handlar det sällan om *antingen eller* när det gäller sammanbindande och överbryggande socialt kapital, utan snarare *mer eller mindre*. Grupper kan både sammanbinda individer med gemensamma kopplingar (starka band) och överbrygga mellan individer från olika socioekonomiska bakgrunder (svaga band), där ett exempel kan vara en religiös grupp såsom kyrkan (Putnam, 2000, sid. 23). Sammanbindande socialt kapital är alltså viktigt för att få sammanhållna grupper, medan överbryggande socialt kapital behövs för att koppla dessa grupper och individer till varandra. För individen innebär det att familjen och nära vänner är viktiga och det sammanbindande sociala kapitalet fungerar som ett skyddsnät. Det överbryggande sociala kapitalet och svaga kopplingar till människor med annan bakgrund bidrar istället med ökad information och ökade möjligheter för individen. Som Putnam skriver "Bonding social capital is, as Xavier de Souza Briggs, puts it out, good for 'getting by', but bridging social capital is crucial for 'getting ahead'" (Putnam, 2000, sid. 23).

En definition av länkande socialt kapital (linking social capital) är även viktig då det begreppet återkommer i vissa studier som undersökt kopplingar mellan socialt kapital och urban odling. Firth et al. beskriver länkande socialt kapital som kopplingar mellan olika sorters människor från olika situationer i samhället. Vidare skriver Firth et al. att: "It refers to connections with people in power, such as those in politically or financially influential positions" (Firth et al., 2011, sid. 558). En skillnad mellan länkande och överbryggande socialt kapital är alltså att kopplingen vid länkande socialt kapital sker mellan exempelvis deltagare i en community garden och en högre instans, som en större organisation eller kommunen, istället för som vid överbryggande socialt kapital mellan olika typer av människor vanligtvis inte skulle haft kontakt med varandra på grund av olika socioekonomiska bakgrunder.

"The strength of weak ties"

Även för samhället i stort är det viktigt med ett ökat överbryggande socialt kapital, eller svaga band mellan människor. Granovetter menar i artikeln *The strength of weak ties* (Granovetter, 1973) att svaga band är en mycket viktig förutsättning för att information ska spridas i samhället och grupper kopplas till varandra. Svaga band utgör ofta bryggor mellan olika små grupper i samhället och via dessa bryggor kan information sprida sig längre, vilket gynnar både individen och samhället. Om inga sådana band finns, skapas små isolerade grupper som kan innebära att exempelvis socialt engagemang uteblir. Som

exempel nämner Granovetter att individer eller små grupper som endast informeras via massmedia om vad som händer i ett område sällan startar ett socialt engagemang, då det innebär att varje enskild individ måste skapa ett engagemang inom dem själva. Istället är det av vikt att information även går via de personliga kopplingarna, både de starka banden men framför allt de svaga eftersom dessa når längre (Granovetter, 1973).

Mötesplatser - en förutsättning för diversitet

Att få människor att mötas över olika sociala klyftorna är svårt och Putnam menar att diversitet kan bidra till ett ökat socialt kapital, men även minska det i städerna (Putnam, 2007). På kort sikt skapar diversitet i staden klyftor, ökar isoleringen och minskar tilliten mellan människor. Däremot kan diversitet på lång sikt skapa nya former av solidaritet och socialt kapital. För att nå dit behöver samhället anpassa sig till en ökad diversitet och som Putnam skriver: "the central challenge for modern, diversifying societies is to create a new, broader sense of 'we'" (Putnam, 2007, sid. 139).

Ett problem kring en ökad diversitet är att människor tenderar att ta kontakt med andra som är lika dem själva: "When social distance is small, there is a feeling of common identity, closeness, and shared experiences" (Alba & Nee, 2003 i Putnam 2007, sid 159). Vår identitet och hur vi ser på oss själva ligger i sin tur till grund för det sociala avståndet, och Putnam menar att det går att förändra. En sådan förändring sker hela tiden i vårt samhälle, exempelvis i och med politiska kampanjer och andra former av påverkan i samhället (Putnam, 2007). Ett sätt att få en lyckad ökad diversitet i städerna är att stärka de gemensamma identiteterna, som ligger bortom etnicitet och socioekonomiska bakgrunder, och få människor att mötas över de här gränserna. Som Putnam skriver: "Community centers, athletic fields, and schools were among the most efficacious instruments for incorporating new immigrants a century ago, and we will need to invest in such places and activities once again, enabling us all to become comfortable with diversity." (Putnam, 2007, sid 164). För att skapa ett nytt "we" och nya identiteter behövs alltså platser där dessa kan utvecklas. Som även Granovetter skriver: "for a community to have many weak ties which bridge, there must be several distinct ways or context in which people may form them" (Granovetter, 1973, sid. 1375). Alltså är det av stor vikt att det finns många olika plattformar och möjligheter för människor från olika grupper att mötas på, för att koppla samman människors svaga band och skapa ett överbryggande socialt kapital.

Att mäta socialt kapital

Eftersom socialt kapital är de sociala strukturer, institutioner och gemensamma normer som finns i en grupp (Firth et al., 2011) kan det se ut på olika sätt beroende på vilken grupp som genererar det. Familjen och nära vänner innebär en typ av socialt kapital, men även grannar i ett bostadsområde och medlemmar av en förening innebär olika former av socialt kapital (Putnam, 2000). Även om åtskillnader mellan sammanbindande och överbryggande socialt kapital görs, kvarstår fortfarande frågan: hur mäts det sociala kapitalet? Eftersom socialt kapital bygger på komplexa frågor som exempelvis tillit och reciprocitet finns det svårigheter att mäta detta (Firth et al., 2011). Ett av de sätt som främst används för att mäta socialt kapital är att undersöka frågor som tillit och socialt engagemang inom exempelvis volontära organisationer (Firth et al., 2011). I de flesta studier har därför kvalitativa intervjuer skett på olika sätt. En del har slumpat fram deltagare medan andra använt exempelvis snöbollseffekten för att få intervjupersoner, där en intervjuperson tipsar vidare om en annan person som har värdefull information för studien.

Överbryggande socialt kapital genom urban odling - en historik

Att hitta bevis för att ett ökat överbryggande socialt kapital har skett mellan människor historiskt sett är svårt eftersom det inte finns arkiverade intervjuer med odlingsdeltagare bakåt sett. Däremot finns det antydningar i litteraturen, både i svensk historia och amerikansk, att ett ökat överbryggande socialt kapital har skapats. Genom att ge exempel på hur olika former av urban odling kunde sammanföra människor från olika socioekonomiska bakgrunder går det att anta att ett visst överbryggande socialt kapital skapats. Samtidigt ger den historiska bakgrunden en förståelse för odling som företeelse och exempel på faktorer som samlat människor från olika grupper i samhället att odla tillsammans.

Urban odling i USA - historiska bevis för överbryggande socialt kapital

Ända sedan slutet av 1800-talet har platser för odling i staden varit en metod för att förbättra det urbana klimatet i USA (Lawson, 2005). I bland annat Detroit fick arbetslösa en bit ödetomt att odla på (vacant-lot cultivation association), skolor startade odlingsträdgårdar (school garden movement) och medborgarrörelser som tog ödemarker i anspråk för att odla på (civic improvement gardening). (Lawson, 2005, sid 13). Vidare utvecklades krigsträdgårdar under första världskriget (war gardens), självhjälpsträdgårdar för arbetslösa (work-relief gardens) och (Victory gardens). En skillnad från de tidiga rörelserna var att nu odlades maten för eget bruk istället för att den såldes vidare samt att trädgårdsarbete mer sågs som rekreation än ett arbete (Lawson, 2005). Många av rörelserna på den här tiden var styrda uppifrån-och-ner, och mycket fokus låg på att väcka intresse bland en bred befolkning för odling. Efter andra världskriget sjönk intresset för odling och även om den fortsatte fick den ett uppsving först på 1970-talet. Förutom tidigare motiv som att ge kunskap, rekreation, näring leddes den urbana odlingen nu av gräsrotsrörelser som ville förbättra samhället med mer ett socialt perspektiv. Community greenings under 1990-talet hade samma agenda, men breddade begreppet kring odling och vad det kunde innebära (Lawson, 2005, sid 239).

Vacant-lot

Idén om att välgörenhet skulle innebära en hjälp till självhjälp gjorde att vacant-lot rörelsen startade i Detroit 1893. Arbetslösa fick en bit land där de kunde odla mat att sälja eller ge till sina familjer, och tanken var att odlingslotterna skulle vara en tillfällig lösning för de som använde dem. När det kommer till socialt kapital finns det vissa antydningar att överbryggande socialt kapital skapats. En stor variation av etniciteter fanns på de här områdena där många var immigranter från bland annat Polen, Irland och Tyskland. De som kultiverade marken var antingen arbetslösa eller deltidsanställda. Vem som helst kunde söka en lott, men det var mest de fattiga och svaga i samhället som utnyttjade dem. Vissa vacant-lot rörelser organiserades gemensamt där arbetarna fick lön för det som de producerade (Lawson, 2005, sid. 106). Genom att så många olika människor odlade tillsammans fanns det en möjlighet att överbryggande socialt kapital mellan dem skapats. Eftersom inga dokumentationer eller intervjuer från deltagarna finns är det svårt att hitta fler indikationer på att en sådan ökning av socialt kapital har skett.

School gardens

Skolträdgårdarna var en stor nationell rörelse i USA som menade att sammanföra trädgårdsarbete med utbildning (Lawson, 2005, sid. 51). Även om skolträdgårdarna var till för barn i samma åldrar, finns bevis för att överbryggande socialt kapital skapades genom dessa. Lawson citerar en studie kring skolträdgårdar i Michigan:

” While the children of the rich and of the poor sit side by side in the same schoolroom and receive instruction from the same teacher, they do not necessarily learn the great lesson of social equality, but when they stand side by side and engage in tilling the soil they learn that 'in work there is no shame' and that the real man is the same, whether clad in overalls or in broadcloth.” (Lawson, 2005, sid. 79)

Barn av olika socioekonomiska och etniska bakgrund samlades alltså i skolträdgårdarna och arbetade sida vid sida trots deras olikheter. Att det var barn från olika bakgrunder som arbetade tillsammans skulle kunna ses som överbryggande socialt kapital. Huruvida det sociala kapitalet fortsatte utanför skolträdgårdarna finns dock inga svar på.

Civic improvement gardening

Lawson skriver vidare hur Civic improvement gardening var ett initiativ till att förbättra miljön i städerna genom odlingsträdgårdar (Lawson, 2005, sid. 93). Många medborgare engagerade sig och donerade land och pengar för att skapa sådana projekt. Odlingen var här en fritidssyssla: "As a hobby, gardening held promise as a common interest that could be shared by people of different classes and ethnic groups"(Lawson, 2005, sid. 100). Det var ett engagemang som syftade till social förbättring i städerna. Vidare citerar Lawson M. Louise Green: "a bond of sympathy and pleasure among the poor, the well to do and the wealthy"(Lawson, 2005, sid. 100). Här kan slutsats dras att projekten lockade människor från olika sorters socioekonomiska bakgrund, vilket kan vara en indikation på att överbryggande social kapital genererades. Även om social förbättring var målet med de tidiga projekten menar Lawson att det svårt att bevisa en sådan faktiskt förbättring (Lawson, 2005, sid. 110).

War gardens

Under första världskriget behövdes mat till USA:s befolkning då mycket av det som odlades sändes över till kriget i Europa (Lawson, 2005, sid. 118). Människor uppmanades att volontärt odla i staden för att gemensamt hjälpas åt med matförsörjningen. Till skillnad från tidigare rörelser som inriktat sig främst på en viss grupp i samhället uppmanades nu alla att hjälpa till. Som Lawson skriver: "The superintendent of Foster, Merriam and Company stated that his plant's war gardens not only produced food but also 'promoted a fine spirit of democracy and fellowship among the men. Everybody, from the president to the humblest employee, had a garden plot.'" (Lawson, 2005, sid. 134). Rörelsen försökte nå ut till alla grupper i samhället; kvinnor, barn, afroamerikaner, immigranter, arbetare, jordbrukare och religiösa samfund. (Lawson, 2005, sid. 121). Genom att alla förenades kring odlingen, nu kring ett gemensamt mål att hjälpa landet i krig, kan det antas att nätverk mellan dessa grupper skapades. Då det var frivilligt, men samtidigt nödvändigt, skulle en möjlighet kunna vara att även de som under andra omständigheter inte skulle ägna sig åt odling nu gjorde det. Det skulle i så fall innebära att ännu fler olika sorters människor möttes vid odlingslotterna.

Work-relief gardens

Under depressionen fortsatte odlingen som ett sätt att försörja de arbetslösa, liksom i Detroit i slutet på 1800-talet (Lawson, 2005, si. 144). De här projekten var inte frivilliga utan ett komplement till hjälp från staten, vilket gjorde att många utan kunskap eller intresse odlade. Aktiviteter såsom sociala evenemang, undervisning och tävlingar försökte uppmuntra de utan kunskap eller intresse för odling (Lawson, 2005, sid. 164). Av sådana aktiviteter skulle kunna dras slutsatsen att människor skapade nya sociala kontakter, men inga mer bevis kring det finns skrivet.

Victory gardens

Såsom under första världskriget uppkom victory gardens för att hjälpa till vid matförsörjningen under andra världskriget, även om det nu inte fanns ett lika hårt tryck från staten (Lawson, 2005, sid. 170). I San Francisco skapades utställningsträdgårdar för att locka allmänhetens intresse där underhållning från olika länder lockade den mångkulturella befolkningen (Lawson, 2005, sid. 181). Många olika människor samlades kring Victory gardens och som Lawson skriver "garden advocates often lauded Victory gardens as a democratizing experience that brought together people from all walks of life" (Lawson, 2005, sid. 189). Vidare refererar Lawson en guidebok om Victory gardens där ett odlingsområde beskrivs innehålla många olika typer av människor. Exemplet visar att läkare, professorer, brevbärare, familjer med afroamerikansk bakgrund, gruvarbetare, hemmafruar och trädgårdsklubbens medlemmar alla arbetade sida vid sida (Lawson, 2005, sid. 190). I och med den här diversiteten finns det möjlighet att ett överbryggande socialt skapats vid odlingsområdena.

Community gardens

Lawson beskriver hur begreppet community gardens breddades under 1970-talet och att fokus låg på sociala värden:

"The focus was on community - the community of gardeners who designed and maintained the garden, as well as the impact of the garden on the neighborhood, city and larger society. Gardens added resiliency to deteriorated social and physical infrastructure through new social networks that worked toward physical and social reclamation".
(Lawson, 2005, sid. 206)

Vidare beskriver Lawson hur fokus nu låg på individens deltagande, men att det fortfarande var toppstyrt av organisationer. Ett exempel i Boston beskriver hur en community garden samlade människor i ett område där mycket våld och segregation var närvarande. (Lawson, 2005, sid. 214) Om projektet lyckades bidra till ett bättre samhällsklimat och ett ökat socialt kapital framgår däremot inte. Lawson citerar även en hortonom, Charles Lewis, som menar att "It doesn't matter if one is black or white, has been to kindergarden or college, is poor or wealthy, healthy or handicapped, plants will grow if one gives them proper care" (Lawson, 2005, sid. 217). Vidare menar Lawson att: "eighteen million household respondents did not garden because they lacked suitable space. For these people, joining a community garden allowed access to the multiple personal and social benefits associated with gardening" (Lawson, 2005, sid. 218). Många community gardens började som volontära gräsrotsprojekt men breddade sedan sin agenda till att nå större mål som exempelvis miljöundervisning och planering av bostadsområden. För att nå fler deltagare i olika åldrar, från olika socioekonomiska klasser och etniciteter sponsrade organisationer sociala evenemang samt samarbete med organisationer som arbetade med olika grupper. Vissa community gardens bidrog till att även andra projekt startades såsom parker och lekplatser. En slutsats som kan dras av detta är att det sociala kapitalet som skapats inom trädgården kan vara anledningen till att dessa ytterligare förbättringar skett. Vidare beskriver Lawson hur community gardens skiljer sig från tidigare urbana odlingsprojekt genom att deltagarna hade en mer aktiv roll, då engagemanget var viktigt för trädgårdens överlevnad (Lawson, 2005, sid 229). Utan lokalt engagemang lyckades inte städer hålla liv i community gardens (Lawson, 2005).

Community greening

Lawson berättar hur ett nytt begrepp introducerades under 1990-talet, Community greening (Lawson, 2005, sid. 238). Syftet var att bredda begreppet community garden och att fler aktiviteter kunde rymmas än under "gardening". En tydlig social agenda ligger bakom projektet vilket ACGO (American Community Greening Organization) beskriver som: "Our vision is that Community gardening is a resource used to build Community, foster social and environmental justice, eliminate hunger, empower communities, break down racial and ethnic barriers, provide adequate health and nutrition, reduce crime, improve housing, promote and enhance education, and otherwise create sustainable communities" (Lawson, sid. 239). Syftet kan beskrivas vara att bland annat skapa ett ökat socialt kapital och, genom att överskrida olika sociala barriärer, generera ett ökat överbryggande socialt kapital.

Urban odling för möten och lokalt engagemang

Lawson skriver sammanfattningsvis kring urban odling att även om det inte direkt är en källa till lokalt engagemang så kan community gardens inspirera till andra projekt för communityn: "Gardens can bring together people who might not otherwise interact, and they provide a responsive medium where people can see results from their efforts" (Lawson, 2005, sid. 296). För att lyckas med målet att öka lokal aktivism genom urban odling menar Lawson att mer fokus bör läggas på grupprocesser, mekanismer för att inkludera fler deltagare samt ledarskap än på odlingen och själva trädgården. Även om odlingen fyller en viktig funktion, är det viktigt att motivet sätts och att en community garden utformas kring detta för att få de resurser som behövs (Lawson, 2005, sid. 296). Idag tänker vi oss ofta urban odling som en gräsrotsrörelse men historien visar att det ofta var något som styrdes uppifrån (Lawson, 2005, sid. 297). För att community gardens ska överleva, och inte överges när organisationer lämnar dem som kan ske vid intresseprojekt utan stöd från lokalbefolkningen, eller rivs av beslutsfattare, som kan ske vid lokalt engagemang utan anknytning till större nätverk behövs stöd från båda håll. Som Lawson skriver: "To increase local resources and expand social networks that support the garden, both top-down and bottom-up investment are necessary" (Lawson, 2005, sid. 298)

Koloniödlingens framväxt i Sverige - en källa till överbryggande socialt kapital

I boken *En utopi i verkligheten* (1996) beskriver Magnus Bergquist Föreningen Göteborgs koloniträdgårdars bildande och historia. Även om fokus ligger kring Göteborgs förening refereras och diskuteras allmänna förhållningssätt kring koloniträdgårdar. Vissa indikationer till att överbryggande socialt kapital har skapats går i dessa texter att finna. Då det, liksom i fallet med USA:s historia, framför allt finns påståenden kring de sociala nätverken och inga omfattande intervjuer med deltagare i koloniområdena, kommer slutsatserna att bygga på den information som finns.

Bergquist inleder med att beskriva vilka syften möten mellan människor på koloniområdena har: ”Koloniträdgården gynnar möten mellan människor. Men det är inte vilka möten som helst, de har det speciella syftet att lära ut hur individen skall fungera i grupp, vilka krav den enskilde kan ställa och vilka skyldigheter hon har gentemot det gemensamt kollektiva.” (Bergquist, 1996, sid. 12) Vidare menar Bergquist att meningen med koloniområden inte bara var att de skulle vara ett nära odlingsområde i staden, utan också bidra till samhällsförändring. Koloniområdet blev som en utopi och en miniatyr av det samhälle som eftersträvades, där människor arbetade med jorden sida vid sida. Kolonisterna bestod av en blandning av människor från olika socioekonomiska klasser, även om de allra fattigaste sällan hade en kolonilott. Det tyder på att människor från olika grupper i samhället samlades kring koloniområdena, vilket skulle kunna vara ett bevis på att överbryggande socialt kapital. En ytterligare sådan slutsats kan dras från Bergquist text:

”Maktrelationerna mellan dessa (klasser) försvann inte i och med att de blev medlemmar i samma förening, men det är viktigt att vara uppmärksam på hur och i vilken utsträckning kolonirörelsen i egenskap av framtidsvision och utpräglad fritidsföreteelse förmådde omvandla och undergräva maktrelationer som hörde arbetslivet till. Kolonirörelsen var någonting nytt och oanfrätt av ingrodda fördomar och traditionellt förankrade förhållningssätt, en plats som öppnade möjligheterna för klassöverskridande samarbete där olika moderna grupper tillsammans försökte bryta med det gamla.” (Bergquist, 2005, sid. 15)

Skapandet av kolonilotter kan ses som en del i den sociala rörelsen där alla individer får tillgång till resurser som tidigare endast varit till för de övre klasserna i samhället. Sommarbostad på landet och närhet till naturen var sådana resurser som nu blev tillgängliga för alla (Bergquist, 1996, sid. 23). Bergquist refererar till Therkildsen (1970:115) som gjorde observationer på danska koloniområden, där hon beskrivit koloniområdet som ”ett välintegrerat och avgränsat samhälle, kännetecknat av livlig interaktion där samhörighetskänslan var så stor att det gick att tala om en ’koloniträdgårdsanda’.” Vidare refererar Bergquist att motivet för denna anda skulle vara dels ett gemensamt intresse för odling och att utformningen uppmuntrade till kontakt mellan människor (Bergquist, 1996, sid. 25).

Bergquist citerar vidare en artikel i Göteborgsposten med namnet ”Intresset för koloniträdgårdar skär genom alla socialgrupper” (GP 25/5 1971), vilken beskriver kolonierna som öppna platser dit allmänheten hade tillträde. Bergquist menar vidare att kolonin innebar ”en garanti för alla människors lika värde” där det fanns plats för alla människor (Bergquist, 2005, sid. 47). Slutsatsen kan här dras att, som tidigare nämnt, alla i samhället var välkomna i koloniträdgården vilket kan tyda på ett ökat överbryggande socialt kapital.

Över tid har skillnaden mellan vem som odlat i staden varierat. Som Bergquist skriver hade kolonisterna fram till 1960-talet främst bestått av yrkesutbildade arbetare och lägre tjänstemän. Enligt Bergquist visar en rapport från 1970-talet att en ökning skedde av antalet högt utbildade akademiker inom koloniverksamheten (Lagerfors & Olofsson 1970 i Bergquist, 1996, sid 50). Som slutsats menar Bergquist att ”tillströmningen av akademiker bekräftade det klasslösa i kolonierna” (Bergquist, 1996, sid 51). Från 60-talet och framåt menar Bergquist vidare att synen på koloniödlingen förändras, där den beskrivs som en plats att skapa gemenskap på och som en motpol till miljonprogrammets misslyckande bostadsbyggande (Bergquist, 1996).

I Göteborgs koloniförening betonades vikten av att skapa sammanhållning i kolonin, vilket gjorde att manifestationer och ritualer skapades, både för att inåt sett stärka kollektivet och för att utåt sett visa på vilka fördelar kolonin hade för samhället. Ett exempel på en sådan manifestation var årsberättelsen där kolonin beskrev sin verksamhet, och andra var årsfester och jubiléer. Syftet med dessa fester var inte bara att öka gemenskapen utan även uppmärksamma skillnaden mellan kolonin och samhället

utanför (Bergquist, 1996, sid. 201). Här finns tecken som tyder på att ett ökat sammanbindande socialt kapital skapades inom kolonin men att de som inte deltog i kolonin inte tog del av det ökade kapitalet. Även om dansaftnar var offentliga som en ekonomisk strategi (Bergquist, 1996, sid 162) så innebar kontakten med allmänheten ett ”hot mot det man såg som kolonirörelsens huvudsakliga uppgift” (Bergquist, 1996, sid. 168).

Överbryggande socialt kapital i dagens urbana odling

Det finns flera studier kring hur urban odling kan bidra till social hållbarhet och ökade sociala processer såsom nätverksskapande och ökad samhörighet. En del av dessa har använt socialt kapital som ramverk för studien. Dessa artiklar kommer från olika delar av världen och beskriver alla olika fallstudier. Därför redovisas de kort var och en, dels hur varje fall ser ut och studie har genomförts, samt vilka slutsatser som dragits av författarna. Artikeln *Developing "Community" in Community gardens* (Firth et al., 2011) jämför två Community gardens i Storbritannien. Studien kring *'Dig In' to Social Capital: Community Gardens as Mechanism for Growing Urban Social Connectedness* (Kingsley & Townsend, 2006) beskriver socialt kapital som skapats vid en community garden i Australien. Glover presenterar i artikeln *Social Capital in the Lived Experiences of Community Gardeners* (2010) hur olika invånare i en community har tillgång till olika mycket socialt kapital. Till sist refereras *Community Gardening, Neighborhood Meetings and Social Capital* (Alaimo et al., 2010), där en omfattande telefonundersökning visar hur de som deltar respektive inte deltar i aktiviteter kopplade till en Community garden uppfattar mängden av socialt kapital.

Nottingham, Storbritannien: En jämförelse mellan två Community gardens

I artikeln *Developing "Community" in Community gardens* (2011) jämför Firth et al. två olika typer av urban odling: En Community garden i innerstaden, Arkwright Meadows, där initiativet kom från lokalinvånarna i området och en community garden, 'Dig In', i förorten där initiativet kom från hälsomyndigheter. Trädgården som låg i innerstaden användes av en heterogen grupp av människor från området medan den som låg i förorten användes av arbetslösa, pensionerade samt barngrupper. Olika mycket socialt kapital skapades i de två olika projekten. I 'Dig in', trädgården i förorten där en yttre instans var initiativtagare, skedde viss form av överbyggande socialt kapital; kurser ledda av en nationell miljöorganisation förde volontärer som arbetade i trädgården samman, människor utifrån besökte trädgården i olika syften, samt olika användargrupper fanns i trädgården. Trots att många olika användare fanns i trädgården betyder det inte att överbyggande socialt kapital ökade, som Firth et al. skriver: "These groups had little interaction with one another since they visited the garden at separate times and worked on their own particular plots of land" (Firth et al., 2011, sid. 563)

Trädgården som låg i innerstaden, Arkwright Meadows, genererade mycket överbyggande socialt kapital som gynnar både gruppen och det lokala samhället. En anledning är de många länkarna till lokala funktioner som skolan och kyrkan i området. Trädgården lyckades även samla människor från olika etniska grupper, då de träffades kring ett gemensamt intresse som odling. Odlandet av grönsaker och matlagning var den faktor som samlade människor kring ett gemensamt intresse. Två viktiga aspekter kring utvecklingen av de två olika Community gardens är vilket område de ligger i och hur de startades. 'Dig in', i förorten, är mer extensivt driven och ligger i ett område där "it was sometimes difficult to gain community trust and encourage participation" (2011, sid. 561). Arkwright Meadows började istället som en gräsrotsrörelse i ett område där ett socialt kapital redan fanns och människor var mer aktiva och engagerade. Syftet med de olika trädgårdarna var också olika där den i innerstaden skapats för att skapa ett bättre område, alltså främst sociala aspekter, medan trädgården i förorten fanns mest för att förbättra hälsan och miljön för de som använde trädgården. Författarna drar slutsatsen att ett odlingsprojekt som är intressebaserat, såsom det i innerstaden, har störst chans att lyckas då det bygger på ett engagemang från lokalbefolkningen medan ett platsbaserat, såsom det i förorten, kräver mer engagemang (Firth et al., 2011).

Vidare är slutsatserna som Firth et al. drar i studien att det finns olika sätt på vilket socialt kapital kan skapas genom community gardens. Det samlar olika sorters människor kring ett gemensamt intresse på en plats utanför hemmet där de kan mötas och skapa kontakter, vilket gör att ett överbyggande socialt kapital kan skapas. Att det är ett volontärt arbete, något som görs altruistiskt för

samhället, betonas också när det kommer till skapandet av socialt kapital. Aktiviteter som sker i community gardens, så som odling och matlagning något som är gemensamt för människor i alla olika samhällsklasser, åldrar och med olika etnicitet vilket kan samla dem att mötas under informella former. Vidare menar Firth et al. att ”Engaging with people from outside the immediate neighbourhood tends to make those within the group more outward looking” (Firth et al., 2011, sid. 565).

Port Melbourne, Australien: En ‘Dig In’ Community garden och socialt kapital

I den studien *‘Dig In’ to Social Capital: Community Gardens as Mechanisms for Growing Urban Social Connectedness* (Kingsley & Townsend, 2007) undersöks vilken form av socialt kapital som skapats genom en Community gardens verksamhet. I det här fallet innebär ‘Dig In’ ”To provide opportunities for social interaction and healthy recreation, through the shared enjoyment of gardening” (Dig In community Garden, 2005 i Kingsley & Townsend, 2007 sid. 528). Den community garden som studerats ligger i ett område med stor diversitet, men trots det visar studien att majoriteten av de som använder trädgården har samma bakgrund: äldre kvinnor ifrån medelklassen. Även om det inte fanns så stora kulturella skillnader menar en av deltagarna att ”we all are from quite different backgrounds”. Vidare visar studien att det fanns skillnader inom gruppen och att det lett till att möten skett mellan människor som inte annars skulle ha mötts. Kingsley och Townsend menar att bevis för att överbryggande socialt kapital har skapats fanns i studien, men att eftersom det enligt Putnam (Putnam, 2000, sid. 23) är svårt att mäta överbryggande socialt kapital och sammanbindande socialt kapital var för sig, går dessa ofta hand i hand i de bevis som funnits. Ett exempel är att skillnader inom gruppen av användare fanns trots att den utåt sett såg ut att bestå av människor som var väldigt lika varandra:

”This is highlighted by members describing themselves as similar in class, ethnicity and approximate age which would seem, by definition, to be bonding social capital. In contrast, it was claimed that the ‘Dig In’ gave its members a social connection to people that they would usually not meet ‘in any other walk of life’ which would seem to be a form of bridging social capital” (Kingsley & Townsend, 2007, sid. 531).

Trots att användarna själva beskrev sig som olika kvarstår frågan varför inte community garden innehöll mer diversitet då samhället i övrigt gjorde det. Kingsley och Townsend hittade inget svar på den frågan, annat än att det enda sättet som föreningen gjorde reklam för trädgården var i en engelskspråkig tidning, vilket inte nådde ut till människor som inte talade engelska. Vidare beskriver Kingsley och Townsend hur aspekter som är viktiga för socialt kapital gick att finna i den här community garden så som tillit, social stöttning, nya kontakter, nätverksskapande och samarbete. Däremot fanns inget bevis för att det skapade sociala kapitalet fortsatte utanför community garden, även om många av grannarna hjälpte varandra med vattning och liknande av deras odlingslotter. Att community gardens utgör en plats att mötas på och skapa ett ”community” var en av slutsatserna Kingsley och Townsend drog då många av deltagarna menade att de tidigare känt sig isolerade, men att trädgården gjorde att de kände sig mer som en del av samhället och lärt känna nya människor i området (Firth et al., 2011).

USA: Community garden - källan och frukten av socialt kapital

Glover har i studien *Social Capital in the Lived Experiences of Community Gardeners* (2010) fokuserat på hur medlemmarna i det sociala nätverket, som en community garden innebär, tar del av det sociala kapitalet som skapas. Studien bygger på intervjuer med boende i ett område där en community garden skapats genom ett initiativ från några i området. Syftet var att förbättra områdets rykte, få bort kriminaliteten och skapa en fin plats på en ödetomt och resultatet blev en community garden där främst prydnadsväxter odlas gemensamt. Området består av en stor diversitet, där spridningen mellan människor med olika etnicitet och socioekonomisk bakgrund var stor. En av deltagarna beskriver att området har ett väldigt nära nätverk: ”that’s really how the garden kind of evolved, because of the tight neighborhood network and people all pulling together to try to improve the situation”(Glover, 2010, sid. 150). Vidare beskriver Glover hur trädgården gav invånarna en plats att mötas samtidigt som det var ett gemensamt initiativ som knöt dem närmare varandra. Genom att de lärde känna varandra

skapades ett ökat förtroende för varandra, som i vissa fall även sträckte sig utanför trädgården då de exempelvis såg efter varandras tillhörigheter (Glover, 2010, sid.151).

Glover sammanfattar resultatet från studien med att den här community garden både var ett resultat av socialt kapital och en källa av socialt kapital. "As a source of social capital, it strengthened social ties and facilitated further social connections among neighbors, which in some cases led to socializing that extended beyond the garden and encouraged residents to watch out for one another" (Glover, 2010, sid. 156). Som ett resultat var det sociala kapitalet en konsekvens av de nätverk och kopplingar som redan fanns mellan människor i området, vilket gjorde att community garden startades. Vidare utvecklar Glover ett resonemang kring socialt kapital och de resurser som individerna innehar. Enligt Glover får olika människor olika stor tillgång till det sociala kapitalet beroende på vilka resurser de själva innehar. De som har mindre åtråvärda resurser, så som svaga band, och genom strukturer i samhället har en lägre status får en mindre tillgång till det sociala kapitalet som skapats än de med fler åtråvärda svaga band. Exempelvis kan det i den här studien visas genom att de individer som var initiativtagare redan hade tillgång till stort socialt kapital samt även innehade viktiga svaga band, medan de som inte deltog i projektet, i det här fallet främst afroamerikaner, hade lägre socialt kapital och mindre viktiga svaga band. Därför kände de sig exkluderade, trots att initiativgruppen försökte överbrygga de här klyftorna. På så sätt kan individers "svaga band" och olika mängd socialt kapital hindra dem från att ta del av, och skapa överbryggande socialt kapital. Ett exempel på detta är: "African American residents were constrained by their fear of retribution from other African Americans who were involved in the criminal activity the garden group was trying to displace" (Glover, 2010, sid. 157).

Flint, USA: Uppfattningen av socialt kapital hos odlare och icke-odlare

Kopplat till deltagare och socialt kapital har Alaimo et al. skrivit artikeln *Community Gardening, Neighborhood Meetings and Social Capital* (2010). Den är en del i ett större projekt som har för avsikt att minska brottsligheten och öka det sociala kapitalet i området, där telefonintervjuer med boende i Flint, USA, gjorts. Intervjupersoner har tillfrågats huruvida de deltagit i lokala organisationsmöten och odling i en community garden samt hur de såg på sin community. Viktigt att poängtera är att den typen av community garden som fanns i det här området endast bestod av odling utav prydnadsväxter på övergivna tomter, och inte odlingslotter som deltagare skötte var och en. Genom en omfattande telefonintervju svarade deltagarna på frågor kring om någon, alla eller ingen i hushållet deltog i gemensamma projekt såsom kollektiv odling i en community garden och/eller deltog i möten inom en lokal organisation, samt om de upplevde ett ökat socialt kapital, med betoning på överbryggande och länkande socialt kapital. Undersökningen visar att de som bodde i hushåll med en eller flera deltagare i en community garden och/eller organisationsmöten upplevde ett ökat överbryggande socialt kapital, där de hushåll i vilket alla deltog upplevde mest ökat överbryggande socialt kapital. De hushåll som inte hade någon deltagare i community garden och/eller organisationsmöten upplevde trots allt ett ökat antal deltagare i communityn skapade en upplevelse av ökat länkande socialt kapital och en ökad påverkan inom bostadsområdet.

Som slutsats skriver Alaimo et al.: "This research suggests that organizing neighborhoods for gardening and beautification can improve perceptions of social capital among those who participate and that more people attending neighborhood meetings within a neighborhood improves the perceptions of linking social capital even among those who do not participate." (Alaimo et al., 2010, sid. 512). Om en organisation stöttade projektet var det också större chans att det sociala kapitalet spillde över på resterande boende i communityn som inte deltog i projektet.

Studier kring urban odling kopplat till sociala nätverk

Det finns ett antal studier där social hållbarhet, känslan av 'community', sociala nätverk och möten visats som resultat vid olika former av urban odling. Ett urval av dessa studier presenteras här nedan för att ge underlag till en diskussion kring begreppet socialt kapital samt ytterligare söka bevis för att odling i staden kan generera sådant som kopplas till socialt kapital; gemensamma normer, tillit, samarbete och genererad reciprocitet.

New York, USA: Fördelar med community gardens - sociala aspekter

I artikeln *A survey of Community gardens in upstate New York: Implications for health promotion and Community development* av Donna Armstrong (2000) har 20 programkoordinatorer för olika community gardens i New York intervjuats. Dessa koordinatörer hade olika mycket kontakt med de som använde trädgårdarna, men gemensamt var att de alla vid olika tillfällen hade haft möjlighet att diskutera fördelarna med trädgården med dess användare. De community gardens som undersöktes låg både mer på landsbygden (5 st) och i urbana områden (15 st). Ingen av de community gardens på landsbygden hade inhägnat sin community garden, medan 10 av de urbana community gardens var inhägnade. De i urbana områden upplevde även mer vandalism än de på landsbygden. Undersökningen studerade olika former av community gardens, både de som sköttes mer individuellt och de som var mer kollektivt skötta.

Studien visar att de community gardens som odlades kollektivt ofta var länkade till en organisation och fick mer stöd från communityn. Ungefär hälften av alla community gardens visade sig, enligt koordinatörerna, förbättra attityden som de boende hade till bostadsområdet (Armstrong, 2000). Däremot visade ett exempel hur en community garden ökade trivseln i ett område för de boende, men misslyckades med att öka sammanhållningen i området eftersom de som brukade trädgården inte bodde i området. Andra aktiviteter som i vissa fall community gardens bidrog till var bland annat grannsamverkan mot brott. De community gardens som låg i bostadsområden med låginkomsttagare upplevde fyra gånger så ofta de här aktiviteterna än övriga. Kopplat till Putnams teori om socialt kapital och reciprocitet (Putnam, 2000, sid. 20) kan slutsatsen dras att i de community gardens där detta skedde fanns ett ökat socialt kapital. Vidare menar Armstrong att: "Many of the community gardens seemed to facilitate improved social networks and organizational capacity in the communities in which they were located, especially in lower income and minority neighborhoods" (Armstrong, 2000, sid. 325) vilket kan innebära ett ökat överbyggande socialt kapital då det ledde till bredare nätverk men även ett ökat sammanbindande socialt kapital då det ledde till starkare nätverk, vilket behövs för att bättre kunna organisera sig (Putnam, 2000, sid. 22).

Övriga förtjänster som community garden lett till var; genom att lära känna grannarna blev trädgårdsodlarna mer politiskt aktiva och engagerade i sitt område, olika föreningar använder trädgården vilket gör att olika grupper i samhället möts, bättre sammanhållning inom communityn, i områden med hög kriminalitet hjälptes grannar åt för att se efter varandra, barnpassning startades samt att en park, lekpark och nya trädplanteringar anlades (Armstrong, 2000). Här finns exempel på hur ökad tillit, sammanhållning och samarbete var effekter av en community garden, vilka är flera faktorer som indikerar på att ett ökat socialt kapital, både i form av överbyggande och sammanbindande. Eftersom det var en community garden som skapade de här effekterna kan ett antagande göras att dessa människor inte hade samma sociala kopplingar innan de deltog i verksamheten, vilket betyder att ett överbyggande socialt kapital bör ha skapats.

Melbourne, Australia: Integration och Community gardens

I artikeln *Community Gardens: space for interaction and adaptation* (2011) har Augustina och Beilin intervjuat 2 hjälparbetare samt 11 personer som immigrerat till Melbourne och utövar odling på fem olika community gardens vilka hade deltagare av stor diversitet. Studien riktade sig främst på integration och assimilation via odling, med fokus på vad som odlades, men även vissa antydningar till att socialt nätverkande fanns. "It was found that interactions in the gardens increased when the gardeners met each other while gardening, especially between neighbors" (Augustina & Beilin, 2011, sid. 445). Vidare visar studien att fröutbyte och inspiration till odling av olika typer av grödor ökade i dessa community gardens. Det fanns dock problem med brist på mötesplatser och för deltagarna att förstå varandra över språkbarriärer. Som slutsats menar Augustina och Beilin att "If social connection is the objective in Community gardens, there is a need to resolve two main obstacles; namely, the language barrier experienced by many migrants and the subsequent difficulty in encountering other gardeners" (Augustina & Beilin, 2011, sid. 447). För att skapa möten, och därigenom socialt kapital, är det alltså viktigt med platser där deltagarna kan mötas.

Denver, USA: Hur sociala processer ska skapas kring urban odling

I artikeln *Collective efficacy in Denver, Colorado: Strengthening neighborhoods and health through Community gardens* (2009) har Teig et al. gjort intervjuer med 67 deltagare i 29 olika community gardens i Denver, USA. Studien visar flera indikationer på ett ökat överbryggande socialt kapital även om begreppet inte används. Det finns i studien bevis för att sociala kopplingar och nätverk har skapats, en ökad reciprocitet bland deltagarna vilken även spred sig utanför community garden, gemensamma beslut fattades, gemensamma normer skapades samt att en ökad tillit gentemot varandra växte fram. Vidare bestod de olika community gardens av många olika typer av människor vilket beskrivs av Teig et al.: "Respondents spoke about the garden as a place where diverse people come together to form a community that is working toward a common goal. Gardeners laboured together in the community garden, regardless of class, race/ethnicity, and age". Vidare menar Teig et al. att: "The garden was described as a place to bridge social barriers and build social networks" (2009, sid. 1119), vilket tyder på ett ökat överbryggande socialt kapital mellan deltagarna i trädgården genererats, eftersom en breddning av de sociala nätverken skedde mellan olika typer av människor.

En intressant iakttagelse som Teig et al. gör är de fyra aktiviteter som främst verkat bidra till ökade sociala processer: "voluntary activity, leadership activity, organized neighborhood activity and recruitment activity" (2009, sid. 1119). Volontär aktivitet menar Teig et al. bidrar till gemensam tillit och kollektivt ansvar, då deltagarna var ombedda att se efter trädgården som helhet och inte bara deras privata odlingslotter. Ledarskapet, av antingen en person eller en mindre grupp, visade sig bidra till gemensamma normer och regler, kollektivt beslutsfattande samt gemensamt tillit och känslan av samhörighet mellan deltagarna. Organiserade aktiviteter i community gardens visade sig vara mycket viktiga för communityn och sociala processer i området då de bidrog till att sociala kontakter skapades, både mellan deltagare från community garden men även med allmänheten och boende i omgivningen. "the garden as an example of healthy living and collaborative spirit became more visible to neighborhood residents through events that draw new people into contact with the garden" (sid. 1120). Att rekrytera nya deltagare var den fjärde viktiga aktiviteten då det både innebar ett kollektivt engagemang men även att deltagarna själva fick sätta ord på värdet av deras community garden för allmänheten. Som Teig et al. skriver: "Recruitment activity presented the garden as a neighborhood social environment that creates a sense of belonging without being exclusive, and a sense of openness that is not impersonal" (2009, sid. 1120).

Malmö, Sverige: Barn i stan samlar grannskapet

"Barn i stan" (Urban Odling i Malmö, Delshammar, 2011) är ett projekt som drivs av den somaliska föreningen Hidde Iyo Dhaqan och som har till syfte att "skapa möten mellan barn med invandrarbakgrund, deras föräldrar och svenska seniorer" (Delshammar, 2011, sid. 34). Verksamheten anordnar olika former av aktiviteter som gör att människor möts, och odlingen i sig har bidragit till att nya kontakter skapats: "Samtalen om recept, minnen och andra kunskaper om odling har gjort att människor som antagligen inte annars skulle prata med varandra har fått en anledning att prata med varandra trots olika språk och kulturer". Här kan antas att överbryggande socialt kapital har skapats. En intressant iakttagelse är att odlingsområdet inte är inhägnat, men inte heller har utsatts för vandalism. Det ger indikationer på att området har skapat ett socialt kapital i och med odlingen och att invånarna ser trädgården som en gemensam tillgång. Som Delshammar skriver "Alla får vara med. Det är möjligt att man genom detta berört de boende på ett sådant sätt att ingen lockas av att förstöra i odlingarna" (2011, sid. 38). Inkluderandet av alla boende i området kan alltså vara en anledning till att området får förbi oförstört. För att invånarna ska känna en sådan typ av gemenskap kan det antas att ett överbryggande socialt kapital skapats mellan invånarna i bostadsområdet.

Diskussion

Diskussion kring bevis för överbryggande socialt kapital

Efter en litteraturstudie som har berört både historisk urban odling, i Sverige och i USA, samt dagens forskning kring urban odling kopplat till sociala frågor, har många intressanta vinklar belysts kring socialt kapital. För vem, av vem och varför har varierat i de olika fallstudier som refereras. Frågan är då om odlingen är ett sätt att samla människor som inte annars skulle ha mötts, och på så sätt öka det överbryggande sociala kapitalet? I min studie har flera bevis och indikationer för detta gått att hitta. Framför allt har de studier som använt sig av begreppet socialt kapital gett svar på den frågan, men egna slutsatser har även kunnat göras i övriga studier då indikationer tytt på ett ökat socialt kapital.

Firth et al. drar slutsatsen från sin studie där två community gardens studerats, att community gardens kan bidra till ett ökat socialt kapital genom att de samlar människor kring ett gemensamt intresse och att trädgården blir en mötesplats utanför hemmet (Firth et al., 2011). Kingsley och Townsend hittar i sin studie bevis för överbryggande socialt kapital, men menar att det, såsom även Putnam skriver, är svårt att mäta antingen eller när det kommer till överbryggande och sammanbindande socialt kapital (Kingsley & Townsend, 2007). Därför fanns bevis som både visade att sammanbindande samt överbryggande socialt kapital skapats, exempelvis genom att en grupp som till synes var homogen innehöll diversitet och skapade möten mellan människor som inte annars skulle ha mötts. De fanns ett ökat överbryggande socialt kapital genom att samarbete, tillit, samt nya kontakter och nätverksskapande var effekter av community garden. Glover skriver i sin studie att community garden var både en källa och ett resultat av socialt kapital, då det både genererade ett överbryggande socialt kapital och samtidigt var en effekt av de sociala nätverk som redan fanns i Communityn, vilka kan ses som framför allt sammanbindande socialt kapital (Glover, 2010). Alaimo et al. beskriver hur boende i ett område upplevde ett ökat överbryggande socialt kapital både om hela hushållet eller endast en i hushållet deltog i aktiviteter kopplade till en community garden (Alaimo et al., 2010). I studien av Armstrong (2000) visas indikationer på att ett överbryggande socialt kapital skapats genom att det kunde bidra till stärkta nätverk, aktiviteter utanför trädgården och att olika användargrupper möttes. Augustina och Beilin visar i sin studie hur odling sammanförde människor från olika länder, men att språkbarriären och brist på mötesplatser gjorde utgjorde ett visst hinder för dem i sina möten (Augustina & Beilin, 2011). Teig et al. beskriver hur community gardens i Denver lett till att deltagarna fått ett bredare socialt nätverk och att gemensamma normer samt tillit skapats (Teig et al., 2009). ”Barn i stan” har lett till att människor som inte annars skulle ha pratat med varandra har fått kontakt, vilket är ett bevis på överbryggande socialt kapital (Delshammar, 2011).

Huruvida det sociala kapitalet spred sig vidare utanför odlingen var olika i de olika studierna. Glover hittade bevis för att trädgården hade bidragit till att deltagarna såg efter varandra i området (Glover, 2010). Armstrong beskriver hur aktiviteter så som trädplanteringar, anläggandet av en park samt sociala aktiviteter som barnpassning och att grannarna såg efter varandra var effekter av det community gardens (Armstrong, 2000). Kingsley och Townsend å andra sidan hittade inte några bevis för att sociala aktiviteter fortsatte utanför trädgården mellan deltagarna.

Att just odling fungerar bra som ett sätt att samla människor då det är ett intresse som spänner över sociala skillnader beskrivs i flera av texterna. Lawson (2005) skriver hur det i historien upprepade gånger samlat olika människor kring ett gemensamt intresse. Bergquist (1996) beskriver också hur kolonirörelsen samlade människor från olika klasser kring ett gemensamt intresse. Även studier kring odling idag beskriver hur just odling är något som samlar människor. Firth et al. beskriver odling som något som är gemensamt för människor i alla olika samhällsklasser, åldrar och med olika etniciteter samt att odlingen kan vara en informell mötesplats för människor från dessa olika grupper (Firth et al., 2011).

Även om odling samlar människor var det varierade resultat i huruvida det överbryggande sociala kapitalet lyckades sträcka sig mellan alla grupper i det community där det låg. Kingsley och Townsend (2007) menade att, trots viss diversitet mellan deltagarna, var det få med olika etniska bakgrunder samt i olika åldrar som deltog. Firth et al. beskriver hur projektet som var beläget i förorten och styrt utifrån, inte lyckades lika bra med att få olika grupper att mötas som projektet i innerstaden, vilket var ett lokalt initiativ där invånarna samlades kring ett gemensamt intresse (Firth et al., 2011). Glover visar i sin studie hur det var svårt att få en stor diversitet i community garden, beroende på hur stor tillgång

invånarna från början hade av det sociala kapitalet i området (Glover, 2010). Att strukturer i samhället bidrar till vilka som har åtråvärda respektive mindre åtråvärda resurser är en intressant slutsats. Vidare forskning kring detta hade varit intressant för att skapa ytterligare en problematisering kring socialt kapital. Samtidigt är det viktigt att förhålla sig kritiskt till den slutsatsen då den bygger på en studie av endast en community garden i ett speciellt samhälle med vissa strukturer. Beroende på att strukturer i samhället kan variera beroende på olika faktorer, kan det då antas att resultatet varierar. Samtidigt är det intressant att se hur olika förutsättningar påverkar det sociala kapitalet och vem som får del av det. Glovers resultat skulle även kunna kopplas till Putnams teori att diversitet på kort till medellång sikt bidrar till en minskning av socialt kapital men på lång sikt istället ge ett bredare begrepp av "we" samt att nya identiteter skulle kunna skapas och alltså ge ett ökat socialt kapital (Putnam, 2007). Det skulle alltså kunna innebära att studien som Glover gjort ännu inte visat på de långsiktiga effekterna kopplat till socialt kapital då den community garden som skapats är relativt ung samt att strukturer i samhället ännu inte gjort att ett nytt "we" skapats.

Frågan är också om den community garden som Glover beskrev (Glover, 2000) bidrog till att nya sådana identiteter skapades eller om den cementerade strukturer i samhället då endast vissa deltagare fattade beslut kring trädgården samt hade tillgång till nyckeln till den låsta grinden. Just inkluderandet är en viktig del i skapandet av överbyggande socialt kapital. Att hägna in en community garden kan vara ett sätt att exkludera människor (som i fallet Glover studerat). I studien som Armstrong gjort visade det sig att 10 av 15 community gardens som låg i urbana områden hägnade in sina trädgårdar, samtidigt som de även upplevde mer vandalism än trädgårdarna på landsbygden (Armstrong, 2000). I exemplet *Barn i stan* fanns inga låsta grindar kring odlingsområdet samtidigt som ingen upplevde någon form av förstörelse. En förklaring som ges är att trädgården är inkluderande och tillhör alla i bostadsområdet. (Delshammar, 2011) Genom att inkludera alla, alltså inte hägna in och låsa området, skulle alltså fler kunna känna sig delaktiga och en följd skulle kunna vara ett ökat överbyggande socialt kapital där de boende ser efter varandra och den gemensamma trädgården.

En intressant slutsats som Firth et al. drar är att genom att engagera människor utanför den direkta närheten till community garden gör att lokalinvånarna som använder community garden blir mer utåtriktade (Firth et al, 2011). Ett överbyggande socialt kapital skulle då kunna antas bidra till än mer överbyggande socialt kapital som effekt. Det här är en intressant teori kopplat till diversitet. En viss diversitet, eller överbyggande socialt kapital, skulle alltså kunna bidra till en större ökning av diversitet.

Vissa gemensamma slutsatser för att ett urbant odlingsprojekt ska kunna generera socialt kapital har författarna gjort. Teig et al. beskriver viktiga funktioner som genererar ökade sociala processer kring en community garden, där bland annat organiserade aktiviteter och att deltagarna arbetar volontärt bidrar till ett ökat överbyggande socialt kapital. Volontärt arbete som en förutsättning för socialt kapital belystes även av Firth et al. (2011). Putnam talar om genererad reciprocitet när det kommer till socialt kapital (Putnam, 2000). Det altruistiska givandet, alltså att göra något för någon annan utan att förvänta sig något tillbaka, ses som nödvändigt för att generera socialt kapital. Där hade en intressant vinkel varit att studera vad som gör att människor engagerar sig volontärt. Om det är nödvändigt för att ett urbant odlingsprojekt ska överleva bör det vara av stor vikt hur volontärt arbete uppstår och vem som engagerar sig.

För att en community garden eller ett annat urbant odlingsprojekt ska överleva är det även viktigt att en organisation stöttar odlingen samtidigt som ett lokalt engagemang behövs. Som Lawson skriver "both top-down and bottom-up investment are necessary". Det här kan kopplas till teorier om länkande socialt kapital, som exempelvis Firth et al. beskriver (2011) där kopplingar sker mellan deltagare och högre instanser. Det här arbetet har inte inriktat sig på länkande socialt kapital, men det hade varit intressant att studera vidare hur viktigt det är med en stöttande organisation och kopplingar till styrande instanser för att odlingsprojekt ska överleva.

Diskussion kring källor

Efter litteraturstudien har jag stött på många olika former av metoder för insamling av material och information. Studierna som fokuserat på socialt kapital och dagens odlingsprojekt har använt sig av intervjuer. Historisk litteratur är främst baserat på övriga källor såsom litteratur, tidningsartiklar och arkiverat material. I en sådan här frågeställning som är så komplex är det svårt att hitta en metod som ger en absolut sanning. Flera av författarna har beskrivit hur uppfattningar varierat mellan invånare i

samma område. Då socialt kapital bygger på upplevelser och känslor, vilka är svåra att mäta, blir även socialt kapital svårt att mäta. Att flera av författarna drar slutsatser från en eller ett fåtal intervjuer är också problematiskt då det inte ger tillräckligt mycket bevis för ett ökat socialt kapital. Det visar sig då de flesta studier uppmanar till ytterligare forskning kring kopplingen mellan urban odling och ökade sociala processer såsom ökat socialt kapital.

Avslutande reflektioner kring mitt arbete

Min intention var att ta reda på om urban odling kan bidra till att få människor att mötas, alltså öka ett överbryggande socialt kapital. Genom studien kom jag även att förstå hur komplicerat begreppet socialt kapital är. I de olika studier jag har läst fanns även olika infallsvinklar, olika omfattningar på studierna samt att de kom från olika länder och hade olika definitioner på samma begrepp. Det gjorde det svårt att ställa studierna mot varandra eller samla kvantitativa fakta från dem. Resultaten från de olika studierna var olika men fallstudierna var även utförda på olika sätt, vilket gjorde att de inte var direkt jämförbara med varandra. Istället valde jag att referera vart och ett av fallen, vilket gjorde att litteraturstudien kom att bli fördjupande istället för bred. Fördelarna har varit att många olika infallsvinklar lyfts och nya frågor väckts.

Historiskt sett finns inga tydliga bevis för överbryggande socialt kapital då inga studier kring socialt kapital gjorts kontinuerligt. En kritik mot mitt eget arbete är därför de slutsatser som dras från den historiska litteraturen. De indikationer som finns kring överbryggande socialt kapital är främst ett fåtal intervjuer och sammanställningar kring vilka som odlade marken i staden. För att få riktiga bevis skulle intervjuer, riktade mot socialt kapital, med alla deltagare behöva studeras. Samtidigt har jag varit noga med att påpeka att dessa slutsatser är antaganden, och alltså inte går att styrka med faktiska bevis.

Även om bevis i övriga studier däremot funnits kring hur överbryggande socialt kapital skapats genom urban odling hade det också varit intressant med en större studie där fler faktorer studerats. På så sätt hade ett bättre underlag funnits för att dra slutsatser kring hur exempelvis storlek, geografiskt läge samt antal deltagare påverkar det överbryggande sociala kapitalet. Det hade varit intressanta aspekter för mig i mitt arbete som landskapsarkitekt.

Mitt arbete skulle kunnat ha utvecklats genom egna intervjuer av deltagare i urbana odlingsområden. Det hade gett en bättre förståelse för hur kvalitativa studier sammanställs, och varit ett sätt att testa de teser och slutsatser jag kommit fram till.

Att introduceras till socialt kapital har gett mig en ökad förståelse för sociala processer i samhället och kommer vara en stor hjälp i mitt framtida yrkesliv.

Referenser

Tryckta källor:

Alaimo, Katherine; Reischl, Thomas M.; Allen, Julie Ober (2010) *Community Gardening, Neighborhood Meetings, and Social Capital*, Journal of Community Psychology, Vol. 38, No 4, sid 497-514

Armstrong, Donna (2000) *A survey of Community gardens in upstate New York: Implications for health promotion and Community development*, Health & Place 6, sid. 319-127

Augustina, Imas; Beilin, Ruth (2012) *Community Gardens: Space for Interactions and Adaptions*, Procedia Social and Behavioral Sciences 36, sid. 439-448

Bergquist, Magnus (1996) *En utopi i verkligheten*, Kristianstad: Kristianstads Boktryckeri AB

Delshammar, Tim (2011) *Urban Odling i Malmö*, Stad & Land, Nr 181

Firth, Chris; Maye, Damian; Pearson, David (2011) *Developing "Community" in Community gardens*, Local Environment: The International Journal of Justice and Sustainability, 16:6, sid. 555-568

Glover, Troy D. (2004): *Social Capital in the Lived Experiences of Community Gardeners*, Leisure Sciences: An Interdisciplinary Journal, 26:2, sid. 143-162

Granovetter, Mark S. (1973) *The Strength of Weak Ties*, American Journal of Sociology, Vol. 78, No 6, sid. 1360-1380

Kingsley, Jonathan 'Yotti'; Townsend, Mardie (2006) *'Dig In' to Social Capital: Community Gardens as Mechanisms for Growing Urban Social Connectness*, Urban Policy and Research, 24:4, sid. 525-537

Lawson, Laura J. (2005) *City Bountiful*, Berkeley and Los Angeles, California: University of California Press

Lin, Nan (2001) *Social Capital: A Theory of Social Structure & Action*, Port Chester, NY: Cambridge University Press

Lindhagen, Anna (1916) *Koloniträdgårdar och planterade gårdar*, Stockholm: P. A. Norstedt & söners förlag

Pudup, Mary Beth (2007) *It takes a garden: Cultivating citizen-subjects in organized garden projects* Geoforum, 39, sid. 1228-1240

Putnam, Robert D. (2000) *Bowling Alone: The Collapse and Revival of American Community*, New York: Simon & Schuster paperbacks

Putnam, Robert D. (2007), *E Pluribus Unum: Diversity and Community in the Twenty-first Century The 2006 Johan Skytte Prize Lecture*, Scandinavian Political Studies, Vol. 30, No. 2, sid. 137-174

Teig, Ellen; Amulya, Joy; Bardwell, Lisa; Buchenau, Michael; Marshall, Julie A.; Litt, Jill S. (2009) *Collective efficacy in Denver, Colorado: Strengthening neighborhoods and health through Community gardens*, Health & Place, 15, sid 1115-1122

Åberg, Inger (1983) *Odlingslotter och Koloniträdgårdar - deras storlek och utnyttjande*, Alnarp: Stad och land, Rapport nr 20

Internetkällor

Nationalencyklopedins hemsida (2013), *ekonomisk antropologi* [online], tillgänglig via www.ne.se/lang/ekonomisk-antropologi [2013-05-17]

Nationalencyklopedins hemsida (2013), *reciprocitet* [online] tillgänglig via www.ne.se/lang/reciprocitet [2013-05-17]